

Plan van aanpak GALA 2023-2026

Gezond en Actief Leven Akkoord

Inhoudsopgave

1	Waar staat de gemeente	3
	Ouderen	3
	Jeugdigen	3
	Lage sociaaleconomische status	3
	Gezondheidsbeeld Heemskerk	4
	Sportakkoord	5
	Preventieakkoord	5
	Beleidsplan Sport 'Heel Heemskerk beweegt' 2020-2023	5
2	Voor welk onderdeel is een aanvraag ingediend	5
3	Wat we willen bereiken en wat gaan we daarvoor doen	5
	De opgaven	5
	Beleid sociaal domein 2020-2023	6
	Visie op buurtwerk 2023	6
	Wat gaan we doen	7
	Doelgroepen	7
	Bewonersbetrokkenheid	7
	Wijkgericht	7
	Samenwerking	8
	Regie op samenwerking	8
	Fasering	8
	Continuïteit	9
	Activiteiten en interventies	9
3.1	Sportakkoord	9
3.2	Brede Regeling Combinatiefuncties	9
3.3	Gezondheidsverschillen	10
3.4	Kansrijke Start	10
3.5	Mentale Gezondheid	10
3.6	Aanpak overgewicht en obesitas	11
3.7	Valpreventie	11
3.8	Leefomgeving	11
3.9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	12
3.10	Versterken sociale basis	12
3.11	Mantelzorg	12
3.12	Eén tegen Eenzaamheid	12
3.13	Welzijn op recept	13
4	Ondersteunende onderdelen	13
5	Voortgang	13
6	Synergie	14
7	Verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en Sportakkoord I	14
8	Toestemming gebruik informatie	15
9	Ondertekening	15

1 Waar staat de gemeente¹

Heemskerk is een kustplaats met bijna 40.000 inwoners in Midden-Kennemerland in de provincie Noord-Holland. Gemiddeld wijkt Heemskerk niet veel af van de gemiddelde Nederlandse gemeente, maar tussen én binnen de tien (CBS-)wijken² zien we opvallende verschillen.

Ouderen

Heemskerk is een vergrijzende gemeente; 23% van de inwoners is 65 jaar of ouder (in Nederland 20%). Vijf jaar geleden was dat nog 21% (in Nederland 19%). Daarnaast blijft de verwachte bevolkingsgroei in Heemskerk tot 2050 met 5% achter bij die van Nederland met 12%.

Heemskerk Dorp is de meest grijze wijk met 43% inwoners van 65 jaar en ouder). Dit verschil is te verklaren door een relatief hoog aantal woon- en zorgcomplexen voor ouderen. De leeftijdsopbouw verklaart ook het relatief hoge aandeel gezinnen met een laag inkomen (44%).

Jeugdigen

Voor wat betreft jeugd valt Broekpolder op; een in meer dan één opzicht jonge Vinex-wijk. Gemiddeld hebben 33% van de Heemskerkse gezinnen kinderen (Nederland 36%); voor de gezinnen in Broekpolder is dat 57%! In deze wijk woont 12% van de Heemskerkse inwoners en 22% van de kinderen tot 15 jaar. Het eigenwoningbezit is hoog (74%; Heemskerk 60%, Nederland 57%). 39% van de gezinnen heeft een hoog inkomen (Heemskerk 22%, Nederland 20%). Het hoge aandeel jeugdhulp in deze wijk lijkt alleen verband te houden met het hoge aantal jeugdigen; het percentage gescheiden inwoners is met 6,5% is lager dan gemiddeld in Heemskerk (8,8%; in Nederland 7,9%). Op dit onderwerp vallen de wijken Hofland, Oosterwijk en Zuidbroek (11%) en Poelenburg en Oosterwijk (12,4%) weer op.

Lage sociaaleconomische status

De SES-WOA (sociaaleconomische status op basis van financiële welvaart (W), opleidingsniveau (O) en arbeidsverleden (A) ligt in Heemskerk het landelijk 'nulpunt' (+0,07), maar de verschillen tussen de wijken zijn groot: de wijk *Heemskerkduin en Noorddorp* scoort hoger met +0,38 en de wijken *Hofland, Oosterwijk en Zuidbroek* en *Poelenburg en Oosterzij* scoren aanzienlijk lager met respectievelijk -0,21 en -0,25.

Zoals gezegd zien we ook verschillen binnen wijken. Zo variëren de SES-WOA scores in de wijk *Kerkbeek* van 1 tot 8 en in de wijk *Assumburg* varieert dit van 3 tot 8.

In Heemskerk wonen gemiddeld minder mensen met een westerse (9%) en niet-westerse migratie (12%) achtergrond dan in Nederland (11% resp. 14%). Voor de hierboven genoemde wijk *Hofland, Oosterwijk en Oosterwijk* is dat resp. 12% en 24% en voor de wijk *Poelenburg en Oosterzij* resp. 12% en 23%.

Deze wijken omvatten met resp. 46% en 60% het grootste aandeel corporatiewoningen vergeleken met heel Heemskerk (32%; Nederland 29%).

Deze wijken vallen voor meer thema's ongunstig op vergeleken met de rest van Heemskerk. Van de gezinnen in *Hofland, Oosterwijk en Zuidbroek* heeft 49% een laag inkomen (Heemskerk 34%; Nederland 40%), 8% van de inwoners heeft een uitkering volgens de Participatiewet (Heemskerk gemiddeld 4%) en het aandeel van verleende jeugdhulp is met 17% iets hoger dan op basis van het aantal gezinnen verwacht mag worden. In *Poelenburg en Oosterzij* zijn die percentages respectievelijk 51%, 9% en 18%.

¹ Bronnen: Waarstaatjegemeente; CBS

² Heemskerk onderscheidt zes gebieden, die elk bestaan uit een of meer CBS-wijken. Voor dit gemeentebeld baseren wij ons op de CBS-wijken.

Voor de samenwerking in een wijkgerichte aanpak in Heemskerk op de zes 'Heemskerkse gebieden'.

Regiobeeld

Het '[Regiobeeld voor Kennemerland](#)' onderschrijft de cijfers voor wat betreft vergrijzing en gezondheidsverschillen.

Inwoners in wijken met een lage sociaaleconomische score hebben in het algemeen een slechtere gezondheid, ongezondere leefstijl en lagere participatie. Gezondheidsongelijkheid is een belangrijke oorzaak van zorggebruik in de volle breedte. Door die kloof te dichten kan de druk op de zorg verminderen. Aandachtspunten daarbij zijn:

1. Monitoren van gezondheid en zorggebruik op regionaal niveau is onvoldoende, dit verhult problematiek in specifieke wijken en buurten.
2. Een sociale aanpak is nodig om bestaanszekerheid te vergroten en stress over onder andere financiën en huisvesting te verminderen.
3. Een sterke eerste lijn is juist in deze wijken en buurten extra hard nodig om de poortwachtersrol goed te vervullen.

Gezondheidsbeeld Heemskerk³

De ervaren gezondheid in de regio is gemiddeld iets hoger dan Nederland. De twee eerdergenoemde 'lage SES-wijken' scoren echter onder de Nederlandse score. Wat betreft mentale gezondheid is er een aanzienlijk verschil te zien tussen volwassenen en ouderen, en jongeren. Volwassenen voelen zich heel gelukkig en ervaren een grote mate regie over eigen leven, al geldt dat voor ouderen in iets mindere mate. Jongeren en jongvolwassenen zijn gemiddeld genomen weliswaar redelijk tot zeer tevreden over hun leven en zichzelf, maar er is een groot verschil tussen hoe jonge mannen en jonge vrouwen hun leven waarderen. Zo is slechts een derde van de jongeren tevreden over hun lichaam en van de jonge vrouwen minder dan een vijfde. Zelfs als we veronderstellen dat onzekerheid 'bij de leeftijd hoort', zijn dit zorgwekkende cijfers. Dat geldt ook gevoelens van eenzaamheid. Bijna de helft van alle volwassenen en twee derde van de jongvolwassenen voelen zich (regelmatig) eenzaam. Ongeveer een kwart van de eenzame volwassenen en zelfs de helft van de jongvolwassenen kwalificeert dat als zeer ernstig. Ook bij de ervaren stress en de veerkracht om met stressvolle gebeurtenissen om te gaan, vallen de verschillen tussen jonge mannen en jonge vrouwen op. Jonge vrouwen ervaren bijna twee keer zoveel stress als jonge mannen en hebben bijna dubbel zoveel moeite om daarmee om te gaan. De factoren die stress veroorzaken, hangen nauw samen met de eisen die hun dagelijkse bezigheden zoals werk en studie én de eisen die jongvolwassenen aan zichzelf stellen. Voor volwassenen is werk de grootste oorzaak van stress. Bijzonder zorgwekkend is dat een van de drie jongvolwassenen weleens serieus aan suïcide denkt en 6% zelfs (heel)vaak. 15% van de volwassenen en 11% van de jongvolwassenen levert mantelzorg, dat is meer dan gemiddeld in Nederland. En 20% doet aan vrijwilligerswerk; dat is gemiddeld wat minder. Vrijwilligerswerk wordt vaker gedaan door 65-plussers en hoogopgeleiden. Het percentage vrijwilligers loopt in Heemskerk per wijk uiteen van 28% in het Heemskerkse tuindergebied (*Heemskerkerduin en Noorddorp*) tot 18% in de inmiddels bekende lage SES-wijken.

Met maar liefst vier tennisclubs, twee voetbalclubs, een basketbalvereniging, een zwemvereniging en een volleybalvereniging, en een vereniging die meerdere sporten aanbiedt zoals turnen, aerobics, volleybal en seniorengym, is het niet vreemd dat in Heemskerk veel wordt gesport. Meer inwoners sporten wekelijks en voldoen aan de beweegrichtlijn dan gemiddeld in Nederland, al is dat voor jongeren en jongvolwassen nagenoeg gelijk. Desondanks rapporteert ongeveer de helft van alle volwassenen en ruim een kwart van de jongvolwassenen zelf overgewicht, meer dan gemiddeld in Nederland. Het aandeel volwassenen dat rookt, is lager dan in Nederland.

Jongeren van 18 tot 20 jaar gebruiken aanzienlijk meer cannabis dan hun Nederlandse leeftijdsgenoten, maar het gebruik van harddrugs ligt in Heemskerk lager.

³ Bron: Coronapeilingen voor Volwassen en ouderen en voor jongvolwassenen 2022

Uit de cijfers blijkt dat de leefstijl van hoger opgeleiden in het algemeen beter is dan van lager opgeleiden, met uitzondering van het nuttigen van alcoholhoudende drankjes.

Sportakkoord

Eind 2019 is met Team Sportservice, lokale sportverenigingen, huisartsen, GGD en de welzijnsorganisatie een Sportakkoord gesloten met als speerpunten:

1. Sport- & beweegstimulering en bevorderen van een gezonde leefstijl
2. Stimulerende en uitdagende omgeving die uitnodigt om te bewegen
3. Toekomstbestendige en vitale verenigingen

Afgelopen juni 2023 is het Sportakkoord herijkt, waarbij drie nieuwe ambities zijn afgesproken:

1. We werken samen aan een stevig fundament; de voorwaarden om te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven gaan we verbeteren. We investeren in kwalitatief sterke sportaanbieders die toegankelijk en veilig zijn voor iedereen.
2. We werken aan een groter bereik. Meer mensen voelen zich aangesproken en uitgenodigd om te gaan sporten en bewegen. Door drempels te verlagen, mensen te prikkelen en succesverhalen te delen.
3. Meer betekenis van sport als waarde voor de maatschappij: energie, plezier en zingeving, tegengaan eenzaamheid en kansenongelijkheid en het bevorderen van gezondheid.

Preventieakkoord

In juni 2021 is een Lokaal Preventieakkoord gesloten met Team Sportservice, GGD, sportverenigingen, scholen en zorg- en welzijnsorganisaties, met als doel het bevorderen van een gezonde- en vitale leefstijl. De focus ligt daarbij op de thema's overgewicht en roken, door te werken aan een rookvrije fysieke omgeving die uitnodigt tot bewegen, sporten en ontmoeten en door samenwerking te bevorderen tussen aanbieders van activiteiten op het gebied van sport, gezondheidszorg, onderwijs en welzijn in brede zin.

Samen met het Sportakkoord vormt dit het 'Sport- en Leefstijlakkoord' voor Heemskerk.

Een klankbordgroep bestaande uit Team Sportservice, GGD Kennemerland, Huisartsenvereniging Midden-Kennemerland, Heliomare (revalidatiezorg) en de gemeente fungeert als regievoerder voor het Sport- en Leefstijlakkoord en beoordeelt in die rol onder andere de aanvragen voor de uitvoeringsbudgetten.

Beleidsplan Sport 'Heel Heemskerk beweegt' 2020-2023

Het beleidsplan wordt in 2024 geactualiseerd, met als uitgangspunt dat alle inwoners van Heemskerk de mogelijkheid moeten hebben om aan enige vorm van sport en bewegen te doen.

2 Voor welk onderdeel is een aanvraag ingediend

Gezien de samenhang is voor alle onderdelen van het GALA een aanvraag ingediend.

3 Wat we willen bereiken en wat gaan we daarvoor doen

De opgaven

Gezien het lokale en regionale gezondheidsbeeld gaat de zorg en de inzet de komende jaren met name uit naar:

- het verbeteren van de mentale gezondheid voor alle inwoners en in het bijzonder voor jongeren en jongvolwassenen;

PLAN AANPAK GALA 2023-2026

- het verkleinen van (sociaaleconomische) gezondheidsverschillen, door het bevorderen van een gezonde leefstijl;
- het bevorderen van participatie in de samenleving door mensen met een lage sociaaleconomische positie in de ruimste zin van het woord; op het gebied van (vrijwilligers)werk, bewegen, sport- en cultuurbeoefening.

Beleid sociaal domein 2020-2023

Met het vaststellen van het integrale Beleidsplan Sociaal domein 2020-2023 'Naast elkaar, met elkaar, voor elkaar', heeft de gemeente Heemskerk de onlosmakelijke samenhang tussen de verschillende terreinen binnen het sociaal domein onderkend en is er een begin gemaakt met een opgabegegerichte en integrale werkwijze, die met het nieuwe, in 2024 vast te stellen beleidsplan verder zal worden ontwikkeld en uitgerold.

De beoogde maatschappelijke effecten uit het huidige beleidsplan zijn onverminderd van kracht: Meedoen: de Heemskerkse samenleving is inclusief en iedereen doet mee. We streven naar een samenleving waarin iedereen meetelt, meedoet en zelfredzaam is. We willen Heemskerkers aanmoedigen om hun kansen, talenten en mogelijkheden volop te benutten en ondersteunen hen hierbij waar nodig.

Omzien naar elkaar: Heemskerkers ondersteunen elkaar en zetten zich actief in voor de samenleving. We streven naar een gemeente waarin inwoners willen bijdragen aan een betrokken samenleving en waarin mensen elkaar kennen en op elkaar terug kunnen vallen. We willen Heemskerkers aanmoedigen en ondersteunen in de zorg voor elkaar en in de leefbaarheid van hun omgeving.

Zo thuis mogelijk wonen: Heemskerkers kunnen zo lang mogelijk functioneren in een thuissituatie.

Gezond en weerbaar: Heemskerkers hebben aandacht voor een gezonde levensstijl en ontwikkelen zich tot weerbare inwoners. We streven naar een samenleving waarin Heemskerkers gezond kunnen opgroeien en met zelfvertrouwen in het leven kunnen staan. We willen Heemskerkers aanmoedigen en ondersteunen om actief en gezond te blijven.

Visie op buurtwerk 2023

Na een uitgebreid participatietraject met partners in het sociaal domein én met inwoners, werd begin 2023 de nieuwe visie op het buurtwerk vastgesteld:

"Buurtwerk draagt bij aan het waarmaken van de ambitie, een goede kwaliteit van leven en buurten voor de Heemskerk. Uit het participatieproces blijkt de betekenis (functie en waarde) van buurtwerk voor de inwoners. In de toekomst zal dit niet anders zijn. Dat mensen elkaar ontmoeten, erbij horen, actief zijn en naar elkaar omkijken, is van iedere tijd en samenleving. Ook zullen er altijd mensen zijn die dat makkelijker doen dan anderen. Door te investeren in buurtwerk, investeren we in welzijn van mensen en de leefbaarheid van buurten.

Buurtwerk is het laagdrempelig laten ontstaan, bevorderen en organiseren van een diversiteit aan activiteiten en ontmoeting. Dit in de nabijheid van mensen met als doel bewoners onderling met elkaar in contact te brengen en mee te laten doen (aan activiteiten). Het buurtwerk zorgt voor sociale buurten waar bewoners naar elkaar omzien en draagt daarmee bij aan het welzijn van mensen en aan de leefbaarheid van de buurt.

Goed buurtwerk ontstaat niet vanzelf en initiatieven komen niet vanzelf tot uitvoering. Daarvoor moeten partijen samenwerken, netwerken en eigenaarschap tonen. Dit doen we door buurtnetwerken op te zetten in elke wijk. Het buurtnetwerk is er om zaken te organiseren, te faciliteren en aan te sturen. Oftewel buurtnetwerken."

De kenmerken van buurtwerk zijn:

- Vraaggericht werken
- Outreachende aanpak
- Potentieel van buurten en buurtbewoners benutten
- Betrokkenheid bij de buurt vergroten

- Datagestuurd samenwerken op basis van informatie uit het netwerk

In 2024 zal een uitvoeringsprogramma op basis van deze visie worden vastgesteld.

Wat gaan we doen

De uitgangspunten voor de genoemde opgaven zijn:

- opgavegericht: de opgaven zijn leidend en de diverse beleidsterreinen – binnen het sociale domein én het fysieke domein – dragen in samenhang bij aan oplossingen en verbeteringen;
- vraaggericht: we betrekken belanghebbenden/doelgroepen bij het ontwikkelen van zowel beleid als activiteiten en interventies;
- wijkgericht: we ontwikkelen nieuwe en versterken bestaande coalities binnen het sociaal domein (de ‘nuldelijn’) en tussen de nulde- en de eerstelijns (zorg)partijen.

Doelgroepen

Heemskerk streeft naar een breed en toegankelijk ondersteuningsaanbod. De toegang tot hulp en ondersteuning krijgt vorm in een centraal loket – het Serviceplein – waarin verschillende maatschappelijke partners en de gemeentelijke dienstverlening samenwerken. Het Serviceplein is gesitueerd in het gebouw waar de gemeentelijke organisatie, de bibliotheek en het Cultuurhuis gehuisvest zijn en mensen kunnen daar zonder afspraak aanlopen. Toch is deze laagdrempelige voorziening voor veel mensen een brug te ver. Daarom wordt verkend op welke manier we het loket toegankelijker te maken. Onder andere door ‘op locatie’ te gaan, bijvoorbeeld bij de Ouderkamer op de basisschool in een van de lage SES-wijken.

Zowel op het gebied van sport, bewegen en cultuur, als op het gebied van gezondheid en sociale basis richten we ons in het bijzonder – maar niet uitsluitend – op inwoners voor wie het meedoen aan en in de samenleving minder vanzelfsprekend is door uitdagingen op het gebied van mentale en fysieke gezondheid, bestaanszekerheid, taalachterstand en culturele verschillen.

Uit de opgaven volgt dat we ons – in ieder geval – richten op mensen met een psychische kwetsbaarheid, ongezondere leefstijl, lagere gezondheidsvaardigheden, een minder steunende sociale omgeving en kwetsbare ouderen en jeugdigen. Inwoners bij wie vaker dan gemiddeld sprake is van een lage sociaaleconomische positie.

Bewonersbetrokkenheid

De praktijk leert dat het niet eenvoudig is om inwoners die te maken hebben met de hierboven genoemde aspecten, te betrekken bij planvorming of hen uit te nodigen zelf hun vraag te formuleren, laat staan zelf initiatieven te ontwikkelen. Jarenlange ervaring met bewonersparticipatie in Heemskerk heeft geleerd dat representatie een voortdurend punt van aandacht is.

In het lopende traject om tot een nieuw beleidsplan sociaal domein te komen, wordt stevig ingezet op een representatieve bewonersparticipatie. Dit traject krijgt gestalte in het vierde kwartaal van 2023 en de resultaten daarvan zullen nadrukkelijk worden betrokken bij de plannen in het kader van dit plan van aanpak.

Om structureel de samenhang met de doelgroepen vorm te geven, beginnen wij in 2023 met het organiseren van ‘gezonde ontbijten’ als laagdrempelige gelegenheid om met mensen in contact te komen, met hen op te trekken en hen te stimuleren om hun wensen te formuleren en om te zetten in concrete acties en activiteiten. De bedoeling is dit initiatief samen met inwoners structureel vorm te geven. We zoeken de doelgroep daarvoor in hun eigen omgeving op.

Wijkgericht

Heemskerk is met bijna 40.000 inwoners niet zo groot dat een heel specifieke wijkgerichte aanpak gerechtvaardigd is. Dat neemt niet weg dat er twee wijken zijn, die in ongunstige zin afwijken van de andere tien (CBS-)wijken. Lokaal hebben wij de tien CBS-wijken onderverdeeld in zes gebieden.

PLAN AANPAK GALA 2023-2026

Gezien de scores van de eerdergenoemde twee wijken *Hofland, Oosterwijk en Oosterwijk* (lokaal bekend als (onderdeel van) Zuidbroek-Oosterwijk), en *Poelenburg en Oosterzij* (Hart van Heemskerk). Oosterwijk grenst aan de Beverwijkse wijk Oosterwijk. Waar nodig en mogelijk werken Beverwijk en Heemskerk samen, bijvoorbeeld in de recente gestarte Vitale Huiskamer waar een groeiend aantal activiteiten op gebied van leefstijl en zorg wordt aangeboden, en in het buurtcentrum De Stut, dat wordt gefinancierd door Heemskerk en Beverwijk samen.

Samenwerking

In het Serviceplein werken de consultants van de gemeentelijke teams Welzijn & Zorg en Werk & Inkomen samen met maatschappelijke partners MET Heemskerk (welzijns- en algemeen maatschappelijk werk), MaatjeZ (Mantelzorg ondersteuning) MEE & de Wering (onafhankelijke cliëntondersteuning, Centrum voor jeugd en Gezin (opgroeien, ouderschap en opvoeden), IJmond Werkt! (re-integratie en participatie), Viva! Zorggroep (wijkverpleging), Parnassia (GGZ in de wijk). Verder is er sprake van intensieve samenwerking met Team Sportservice en met GGD Kennemerland en uiteraard met gecontracteerde partijen op het gebied van jeugdzorg en Wmo-aanbod. Al deze partijen zijn, samen met nog een groot aantal andere maatschappelijke en zorgpartijen en vrijwilligersorganisaties, uiteraard nauw betrokken bij zowel de totstandkoming van de Visie op buurtwerk als bij het lopende participatietraject voor het nieuwe beleidsplan Sociaal domein.

Op initiatief van Viva! Zorggroep denkt de gemeente mee over het ontwikkelen van – om te beginnen - een zogenaamde ‘community’ in de nabijheid van een zorgcentrum om te zorgen voor meer verbinding in en met de wijk, als onderdeel van het programma en visie ‘Langer thuis’. Een ‘community’ in een wijk verwijst naar een groep mensen die samenleeft en een gedeelde identiteit, belangen, waarden, normen en doelen delen binnen een specifieke geografische locatie, namelijk de wijk. Het is een sociale eenheid die wordt gekenmerkt door onderlinge betrokkenheid, interactie en samenwerking tussen de bewoners. De gemeenten volgt het proces met grote belangstelling en draagt bij waar mogelijk.

Ten slotte participeert de gemeente in het traject ‘Samen aan de bal’, een initiatief van drie praktijk houdende huisartsen in Heemskerk in de gebieden Broekpolder en de eerdergenoemde gebieden Zuidbroek-Oosterwijk en Hart van Heemskerk om de zorg aan kwetsbare patiënten verbeteren en gezondheidsverschillen verkleinen. Kwetsbaarheid leidt vaak tot het vastlopen op meerdere levensgebieden met veel (zorg)vraag tot gevolg. Dit vraagt om een andere en meer gezamenlijke aanpak. We verkennen de mogelijkheid om de afstemming en de communicatie tussen de 0de en 1ste lijn te verbeteren op de grondslag ‘van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag’ (positieve gezondheid).

Regie op samenwerking

Gezien de invloed van verschillende aspecten zoals inkomen, opvoed- en gezondheidsvaardigheden en (arbeids)participatie op de GALA-doelen, is regie op samenwerking belangrijk. Denk aan (de rol van) een verbinder die stakeholders informeert, aanmoedigt en ondersteunt bij hun aandeel in het gezond opgroeien van kinderen. We onderzoeken welke rol de aan te stellen wijkverbinders (zie Sociale basis) daarin kunnen vervullen en op welke wijze die rol duurzaam geborgd kan worden, zowel op gebied van inhoud als bekostiging.

Fasering

Globaal is de fasering van de activiteiten en interventies die in het kader van het GALA worden ontwikkeld en uitgevoerd als volgt.

In 2023 worden bestaande interventies voortgezet en nieuwe interventies verkend of voorbereid. In 2024 worden nieuwe interventies (als pilot) geïntroduceerd.

In 2025 worden bestaande en nieuwe activiteiten en nieuwe interventies geëvalueerd en aangepast. In 2026 worden succesvolle activiteiten en interventies voortgezet en bestendigd en waar mogelijk of nodig aangepast of doorontwikkeld.

Continuïteit

Een groot punt van zorg voor de continuïteit van bestaande en (de ontwikkeling van) nieuwe interventies is de looptijd van het GALA en de bijbehorende financiering na 2025 respectievelijk 2026. Het verminderen van gezondheidsverschillen vraagt een langdurige inzet. Succes is niet altijd op korte termijn meetbaar en nieuwe interventies vragen van uitvoeringspartner een investering op gebied van kennis en kunde. De onzekerheid over langdurige, dan wel structurele financiering beïnvloedt samenwerkingsafspraken met bestaande en nieuwe partners.

Activiteiten en interventies

3.1 Sportakkoord

- We gaan sportaanbieders ondersteunen bij het realiseren van een stevig fundament voor hun organisatie. Dat wil zeggen dat verenigingen beschikken over voldoende (en) deskundige bestuurders en vrijwilligers.
- We stimuleren de samenwerking tussen sportorganisaties en commerciële sportaanbieders om gezamenlijk de zichtbaarheid van hun aanbod te vergroten en om flexibele en/of voordelige lidmaatschappen of vormen van deelname te ontwikkelen om ook aantrekkelijk te zijn voor mensen die op een andere dan de gangbare manier ('twee keer per week trainen en een competitiewedstrijd') willen sporten en bewegen.
- We gaan de maatschappelijke betekenis van sport op lokaal niveau beter zichtbaar maken, door enerzijds de lokale topsporters weer jaarlijks te huldigen. En door (door de buurtsportcoaches) in samenwerking met andere maatschappelijke partijen het maatschappelijke belang van sport en bewegen uit te dragen. Dat wil zeggen door niet (alleen) de nadruk te leggen op het fysieke belang van sporten en bewegen, maar ook het sociale belang (bijvoorbeeld door 'sport op recept' als onderdeel van Welzijn op recept).

3.2 Brede Regeling Combinatiefuncties

- Vanuit de Brede School regeling wordt een coördinator ingezet die de naschoolse activiteiten organiseert en vormgeeft. De focus ligt hierbij op scholen in lage SES-wijken om de kansengelijkheid te bevorderen.
- De Buurtsportcoach ouderen zet zich in om ouderen vitaal te houden, door het organiseren van speciale beweegactiviteiten en het toe leiden naar passend sport- en beweegaanbod.
- Buurtsportcoach (sport in de wijk). Kinderen leren van en met elkaar door middel van sport- en beweegactiviteiten. De 3 pijlers die de buurtsportcoach de kinderen meegeeft zijn: plezier, samenwerken en respect. Op één dag in de week is er flexibel aanbod in de buurt.
- De Verenigingsondersteuner ondersteunt sportverenigingen bij knelpunten op het gebied van leden, vrijwilligers, beleid en financiën.
- De sport- en beweegmakelaar gaat samen met inwoners onderzoeken welk sport-beweegaanbod het beste past, met als doel de inwoners te activeren naar een gezondere leefstijl.
- De buurtsportcoach Uniek Sporten helpt mensen met een beperking om een passende sport te vinden, en maakt daarbij gebruik van het reguliere aanbod, netwerk van verenigingen
- Cultuurcoaches zetten zich in voor educatiecoördinatie (onder andere voor Cultuureducatie Met Kwaliteit) en voor cultuurparticipatie projecten.

3.3 Gezondheidsverschillen

- We gaan gezondheidsachterstanden verminderen door het stimuleren van gezond gedrag, het bevorderen van gezondheidsvaardigheden en het vergroten van de bekendheid van de minimaregelingen.
- We introduceren het programma 'Voel je goed' om gezondheidsvaardigheden te bevorderen bij mensen met lage taalvaardigheid. We starten in 2024 met een pilot 'Voel je goed' en rollen het programma bij gebleken belangstelling uit in 2025 en 2026.
- We starten in 2023 met een pilot van 'gezonde ontbijtjes' om de gezondheidsvaardigheden van mensen te verbeteren door 'peer support' en 'empowerment' en rollen dit in 2024-2026 uit, al naar gelang de resultaten van de pilot.
- We stimuleren gezond gedrag door de buitenruimte beweegvriendelijk in te richten. We maken in 2023 een plan om in samenhang met het meerjarenonderhoudsplan Spelen 2023-2027 in de periode 2024-2026 beweegtoestellen en –aanleidingen toe te voegen aan speelplekken. We plaatsen in 2023 kleinschalige sport- en (bord)spelvoorzieningen. We verkennen in 2024 de mogelijkheid om (interactieve) wandel- en beweegroutes te ontwikkelen en bestaande wandelroutes zichtbaarder te maken.
- We beginnen in 2023 met de interventie Grip op gezondheid om rokers met een lage sociaaleconomische positie te ondersteunen in het verbeteren van hun ervaren gezondheid, hun financiële situatie en het stoppen met roken, met de focus primair op het verminderen van (financiële) stress. Op basis van de resultaten wordt de interventie in 2024 – 2026 voortgezet.

3.4 Kansrijke Start

- We ondersteunen kwetsbare zwangere vrouwen door de uitvoering van de ketenaanpak door middel van een samenwerking tussen het medisch en sociaal domein. Dit is geborgd in een coalitie Kansrijke Start in de IJmond (Heemskerk, Beverwijk en Velsen). De samenwerking tussen de driehoek gemeenten, jeugdgezondheidszorg (JGZ) en de koepelorganisatie van geboortezorg geeft hier uitvoering aan.
- De coalitie Kansrijke Start is gebaseerd op drie pijlers waarop wij kwetsbare gezinnen ondersteunen. Deze pijlers zijn ondersteuning vanuit de JGZ, het borgen van de samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein door middel van de aanstelling van een Coördinator Sociale Verloskunde, en vergoeding eigen bijdrage kraamzorg bij gezinnen met financiële problemen.
- In 2024 starten wij met de uitvoering van Mamakits. Deze organisatie ondersteunt vrouwen tijdens en na hun bevalling met psychosociale problematiek, om escalatie te voorkomen.
- Vanaf 2023 geven wij uitvoering aan het programma Nu Niet Zwanger. Deze organisatie gaat in gesprek met kwetsbare inwoners met een kinderwens, en geeft hun ondersteuning en begeleiding bij een eventuele kinderwens.

3.5 Mentale Gezondheid

- We verbeteren van de mentale gezondheid voor alle inwoners en in het bijzondere voor jongeren en jongvolwassenen; door het bespreekbaar maken van mentale problemen door de doelgroep en hun omgeving en door het bieden van (preventieve) ondersteuning, zoals peer support en cultuur- en sportbeoefening.
- We zetten het programma 'Cultuurkracht' voort, met een aangepast cultuur-, muziek- en literatuuraanbod voor mensen met een psychische kwetsbaarheid en verkennen in 2024 de mogelijkheid dit aanbod ook aan andere doelgroepen, zoals schooluitvallers aan te bieden.
- We houden de toegevoegde GGZ- (ervarings)deskundigheid aan het Serviceplein in stand ('wijkgerichte GGZ').
- We subsidiëren de GGD voor de versterking van de kennis- en adviesfunctie van de GGD op het gebied van mentale gezondheid. De GGD stelt daarvoor in 2023 een plan op, dat in 2024-2025 zal worden uitgevoerd.

3.6 Aanpak overgewicht en obesitas

- In 2023 maken we met de GGD een regionaal plan voor de projectleiding/coördinatie van de Ketenaanpak overgewicht voor kinderen.
- We onderzoeken of en hoe de aan te stellen wijkverbinders een rol kunnen spelen bij de regie op de samenwerking van stakeholders op het gebied van overgewicht bij kinderen. We betrekken daarbij ook de rol van de centrale zorgverlener, als onderdeel van de ketenaanpak overgewicht bij kinderen.
- In 2024 werken wij in de regio, samen met zorgpartijen en zorgverzekeraar in het kader van het IZA aan een plan voor passende ondersteuning, begeleiding en zorg voor kinderen en volwassenen met overgewicht of obesitas, dat in 2025 uitgerold kan worden.
- In 2023 organiseert de buurtsportcoach in een pilot sport- en spelavonden om volwassenen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met sport en bewegen en deelnemers in contact te brengen met een passende sport- of beweeg aanbieder.
- In 2023 zetten wij in samenwerking met Team Sportservice en de Jeugdgezondheidszorg 4-18 (GGD) de lokale interventie 'Meten en wegen' voort, waarbij kinderen in groep 5 van het basisonderwijs op vrijwillige basis worden gemeten en gewogen en desgewenst worden toe geleid naar passend beweegaanbod en naar een leefstijlcoach.
- Bij de te organiseren 'gezonde ontbijten' besteden we aandacht aan gezond eten, onder andere door de workshop 'Gezond eten hoeft niet duur te zijn' en – in samenwerking met deelnemers – 'gezonde expedities naar de supermarkt'.
- In 2023 doen alle scholen mee met het moestuinproject van buurtcentrum d'Evelaer. Hierbij komen kinderen in aanmerking met het groeien, bereiden en gebruiken van zelf geteelde groenten.

3.7 Valpreventie

- In 2023 stellen wij in het kader van het IZA een plan vast met zorgaanbieders en zorgverzekeraars voor de ketenaanpak valpreventie.
- In 2023 maakt Team Sportservice een plan voor het lokale onderdeel van de ketenaanpak, te weten de screening, een bewustzijns campagne en het aanbod van valpreventieve beweeginterventies. Dit in samenwerking met lokale (ouderen)zorgpartijen, zorgaanbieders en welzijnsorganisaties.
- In 2023 wordt tijdens de ontmoetingsdag voor senioren een eerste 'screeningsproef' gedaan met een zogenaamde 'smart floor'.
- In 2024 begint Team Sportservice in samenwerking met lokale zorg- en welzijnspartijen met de uitvoering van het plan voor bewustwording, screening en toeleiding naar passende beweeginterventies, in samenwerking met (in ieder geval) welzijnswerk en ouderenorganisaties.
- We onderzoeken of 'valpreventie' als gespreksonderwerp door vrijwilligers besproken kan worden tijdens het 'plusgesprek' met ouderen, in samenhang met het spinnenweb van Positieve gezondheid.

3.8 Leefomgeving

- Aan de 'Omgevingstafel' toetsen we vergunningsaanvragen Omgevingswet standaard integraal op gezondheidsaspecten.
- De gemeente is aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord (SLA) met als doel om een gezondheidswinst van 50% te bereiken in 2030 ten opzichte van 2016. In 2023 wordt een kunstobject met zitelement in het centrum van de gemeente geplaatst. In combinatie met een extra stukje vergroening van het centrum. Het kunstzinnige zitmeubel nodigt de Heemskerker uit om te spelen of te zitten, en vertelt tegelijk een verhaal over de kastelengeschiedenis van Heemskerk en draagt daarmee bij aan een beweegvriendelijker, gezonder en duurzamere leefomgeving.

PLAN AANPAK GALA 2023-2026

- In de periode 2024-2026 worden in het kader van de 'bankjesparade' enkele nieuwe kunstzinnige bankjes in de gemeente geplaatst.
- Met een (regionale) projectfinanciering van KWF Kankerbestrijding geven we vanaf 2024 uitvoering aan het project Kanker Lokaal op de Kaart, dat als doel heeft het stimuleren van lokaal en regionaal kankerpreventiebeleid met als beoogd resultaat dat in de toekomst lokale of regionale incidentiecijfers dalen of de stijging afvlakt. Het project richt zich op voorlichting en concrete voorzieningen en interventies, zoals het plaatsen van zonnebrandpalen/-dispensers bij strandopgangen en andere drukbezochte recreatieplekken, het nemen van zonwerende maatregelen bij onder andere scholen, kinderopvang en locatie voor sport en recreatie, en het voeren van een bewustwordingscampagne zonbescherming;
- Vooruitlopend op het KWF project is in 2023 is een 'zonnebrandpaal' geplaatst op het strand. In 2024 wordt verkend op welke plaatsen (bijvoorbeeld in het centrum) extra zonnebrandpalen geplaatst kunnen worden.
- In 2024 stelt de gemeente een hitteplan op.

3.9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek

- GGD Kennemerland bespreekt samen met betrokken gemeenten in 2023 en 2024 hoe wij regionaal optimaal invulling kunnen geven aan het programma Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO) en de aanpak vroegsignalering alcoholproblematiek binnen de beschikbare middelen.

3.10 Versterken sociale basis

- In 2023 houden we, samen met gemeente Beverwijk, het Wijkpunt Europaplein in het kwetsbare gebied Zuidbroek-Oosterwijk in stand. Een laagdrempelig plek in het centrum van de wijk waar mensen binnen kunnen lopen voor informatie en advies en een luisterend oor. We beginnen in 2023 met een onderzoek naar de positionering van onafhankelijke cliëntondersteuning in de regio IJmond. Samen met Beverwijk en Velsen starten wij half oktober aan dit project. Dit zal doorlopen in 2024. Kwetsbare inwoners kunnen ondersteund worden door een onafhankelijk cliëntondersteuner, maar van deze ondersteuning wordt maar mondjesmaat benut. Samen met netwerkpartners trachten we helder krijgen wat van invloed is op de bekendheid en inzet van cliëntondersteuning en maken we een plan om dat te verbeteren.
- Vanaf 2024 realiseren we buurtnetwerken in de zes wijken. Dit doen wij onder andere door middel van de aanstelling van wijkverbinders. Om te beginnen in de twee meest kwetsbare gebieden; uiteindelijk alle zes gebieden. De aandacht richt zich in eerste instantie op professionele netwerken, het streven is via een groeimodel de buurtnetwerken te completeren met de vrijwilligersorganisaties en bewoners(groepen) in de wijk. Op basis van informatie uit het netwerk, data gestuurd en wijkgericht samenwerken.
- Vanuit het beleidsplan Jeugd IJmond 2023-2027 wordt ook extra ingezet op het versterken van de sociale basis. De uitvoering van het Beleidsplan Jeugd en de uitvoering van het GALA worden hiermee aan elkaar verbonden.

3.11 Mantelzorg

- In samenwerking met MaatjeZ en Alzheimer Nederland starten we in 2023 in de regio Midden-Kennemerland met een project gericht op migranten met dementie en hun mantelzorgers. Op basis van de resultaten wordt de specifieke inzet in 2024 gecontinueerd.

3.12 Eén tegen Eenzaamheid

- Samen met gemeenten Beverwijk en Velsen en de maatschappelijke partners van het Pact Eén tegen eenzaamheid, organiseren we jaarlijks een kennis/ervaringscongres voor professionals en vrijwilligers uit het werkveld.
- Vanuit het Pact Eén tegen eenzaamheid organiseren wij jaarlijks (zo ook van 2023 tot 2025) de Week van de ontmoeting. In Heemskerk stimuleren we sport- en culturele organisaties om

speciale activiteiten te organiseren gericht op ontmoeten middels bewegen en 'samen optrekken' onder de noemer 'Kom erbij!'

3.13 Welzijn op recept

- We zetten de bestaande lokale werkwijze van 'welzijn op recept' in 2023 door.
- Vanaf 2024 breiden we deze werkmethode uit naar huisartsenpraktijken in alle zes de wijken .
- We zetten in op een doorontwikkeling om, naast de inzet van welzijnsactiviteiten (waaronder vrijwilligerswerk, sport en cultuur) nadrukkelijk in te zetten op het versterken en verbreden van de methodiek (o.a. binnen de welzijnsorganisatie)
- We gaan in 2024 het 'positieve gezondheid-spinnenweb' inzetten als instrument, daar waar het inzicht in de gezondheidsvaardigheden van de inwoners kan bevorderen.

4 Ondersteunende onderdelen

- We verlenen samen met regiogemeenten in 2023 opdracht aan de GGD om met een plan te komen voor het versterken van de kennis- en adviesfunctie op het gebied van mentale gezondheid, in het bijzonder van jongeren.
- De beleidsmedewerker Volksgezondheid neemt, onder leiding van de gemandateerde gemeente, deel aan regionaal ambtelijk overleg en aan overleg met zorgpartijen en -verzekeraar over de regionale aanpak preventie.
- Voor de samenwerking in het kader van het IZA is een governance structuur vastgesteld waarbij vertegenwoordigers van de vertegenwoordigende gemeente Haarlem, gemeente Velsen, GGD Kennemerland, Zilveren Kruis, Siga (ledenorganisatie van zorg en welzijnsaanbieders) en ZONH (ROS) als kernteam de coördinatie van het gehele stappenplan doet. Voor het vaststellen van het regiobeeld, het regioplan en de voortgang hierop is een bestuurlijk overleg van gemeenten Haarlem en Velsen, GGD Kennemerland, Zilveren Kruis, en Siga opgericht.
- Op bestuurlijk niveau staat de samenwerking op het gebied van de aanpak preventie bovendien op de agenda van het regionale portefeuillehoudersoverleg Sociaal domein.

5 Voortgang

- Het ambtelijke team dat betrokken is bij de totstandkoming van dit plan van aanpak (beleidsmedewerkers Welzijn, Sport, Cultuur, Jeugd, Armoede, Volksgezondheid, Bewonersparticipatie en Onderwijs) blijft in stand om de voortgang van de uitvoering te bewaken en waar nodig bij te sturen. Dat gebeurt in samenhang binnen het gehele team Strategie & beleid sociaal domein, gezien de samenhang met alle beleidsterreinen sociaal domein.
- De portefeuillehouders welzijn en gezondheid worden periodiek tijdens stafoverleggen geïnformeerd.
- In het kader van het nieuwe integraal beleidsplan sociaal domein dat medio 2024 wordt vastgesteld, wordt een opdracht verstrekt voor advies over en steun bij de sturing en monitoring op het sociaal domein, waarbij de maatschappelijk opgaven en doelen worden vertaald naar meetbare doelstellingen (zowel het 'tellen' als 'vertellen'). Gezien de samenhang tussen het beleidsplan Sociaal domein en (de thema's en doelen) van het GALA 'lift' de voortgang en uitvoering van dit plan van aanpak mee op het uit te voeren advies en ondersteuning.
- Voor een goede voortgangsbewaking worden voor alle onderdelen meetbare en merkbare doelen geformuleerd en een beschrijving van de beoogde resultaten: 'wat is er straks, wat er nu nog niet is'.

Kortom: de synergie tussen de activiteiten en interventies is inherent aan de activiteiten en interventies!

7 Verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en Sportakkoord I

[illegible]

8 Toestemming gebruik informatie

De gemeente geeft toestemming voor gebruik van de informatie uit het plan van aanpak voor de evaluatie van de landelijke samenwerkingsafspraken en de monitoring en doorontwikkeling van landelijk beleid.

9 Ondertekening

Naam wethouder:

A.W.M. Schoorl
volksgezondheid

P.B. Burgering
sociaal domein

Datum van ondertekening:
26 september 2023